

ዳኞች፡- ተገቢ ጌታነህ

መንበረፀሃይ ታደሰ

ሂሩት መለሰ

ብርሃኑ አመነው

አልማው ወሌ

አመልካች፡- መብራቱ፣ ተ/ማርያም፣ ገ/ማርያም የሽርክና ማሕበር - የቀረበ የለም

ተጠሪ፡- አቶ መብራቱ ዓንዳይ - የቀረበ የለም

ፍ ር ድ

ለሰበር አቤቱታ መነሻ የሆነው አመልካች ማህበር በተጠሪ ላይ ያቀረበው ክስ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 216(4) መሰረት ውድቅ በመደረጉ ነው። አመልካች ተጠሪ የማህበሩ ለ/መንበር ሆነው በሚሰሩበት ወቅት በእጃቸው የገባውን የማህበሩን ቼክ ለግል መኪና መግዣ የክፈሉት በመሆኑ ብር 100,000 (አንድ መቶ ሺህ ብር) ገንዘብ ከባንክ ከተወሰደበት ጊዜ ጀምሮ ከሚታሰብ ወለድ ጋር እንዲከፍሉ ክስ አቅርቧል። ተጠሪም ክስ የቀረበበትን ገንዘብ አመልካች ቀደም ሲል አቅርቦ በነበረው ክስ አጠቃሎ ሲያቀርበው ሲገባ ሌላ ክስ ማቅረቡ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 216 መሠረት ተገቢ አይደለም የሚል መቃወሚያና በፍሬ ጉዳይ ላይ ሌሎች ክርክሮች አቅርበዋል። ጉዳዩ የቀረበለት የመቀሌ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤትም የተጠሪን መቃወሚያ ውድቅ በማድረግ ተጠሪ ገንዘቡን ውሳኔ ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ ከሚታሰብ ወለድ ጋር እንዲከፍሉ ወስኗል። ተጠሪ በዚህ ውሳኔ ላይ ለትግራይ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ አቅርበው ፍ/ቤቱ የግራ ቀኝን ክርክር ከሰማ በኋላ አመልካች ቀደም ሲል አቅርቦት የነበረው ክስና አሁን ያቀረበው ክስ ተጠሪ የማህበሩን ገንዘብ ለግል ጥቅም አውለዋል የሚል በመሆኑ ተጠቃላው ሲቀርቡ ሲገባ ለይደቶ ማቅረቡ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 216 መሰረት ህጋዊ አይደለም በማለት የከፍተኛ ፍ/ቤትን ውሳኔ በድምፅ ብልጫ ሸርታል። በዚህ ውሳኔ ላይ አመልካች ለክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ አቅርበው ፍ/ቤቱ ክስ የቀረበበት ጉዳይ አመልካች ቀደም ሲል ካቀረበው ክስ ጋር ተጣምሮ መቅረብ የሚገባው በመሆኑ ተነጣጥሎ መቅረቡ ተገቢ አይደለም በማለት ተጠሪ ገንዘቡን ከወለድና ከሌሎች ወጪና ኪሳራ ጋራ እንዲከፍሉ የተሰጠውን ውሳኔ መሻሩ ተገቢ ነው በማለት ጠቅላይ ፍ/ቤቱ የሰጠውን ውሳኔ ሲያፀናው ዳኝነትን አስመልክቶ የተሰጠውን ውሳኔ ብቻ በማሻሻል አመልካች ብር 1,675.00(አንድ መቶ ሺህ ስድስት መቶ ሰባ አምስት ብር) ብቻ እንዲከፍሉ ወስኗል። የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንን ውሳኔ ለማስለወጥ ሲሆን አመልካች በአቤቱታው ተጠሪ ብር 100,000(መቶ ሺህ ብር) የያዘ ቼክ ለመኪናቸው መግዣ ያዋሉት መሆኑ የተረጋገጠው የመጀመሪያው ክስ ከቀረበ በኋላ በመሆኑ አመልካች ሆነ ብሎ ቀንሶ ያስቀረው ባለመሆኑ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 216(3) መሰረት ክሱ ውድቅ የመደረጉን አግባብነት ለመመርመር አቤቱታው ለሰበር ያስቀርባል በማለቱ ግራ ቀኝ መልስና የመ/መልስ በሬጅስትራር ጽ/ቤት በኩል እንዲለዋወጡ የታዘዘ ቢሆን ተጠሪ መልስ ባለማቅረባቸው መልስ የመስጠት መብታቸውን አልፈን መዝገቡን መርምረናል።

አመልካች በስር ፍ/ቤት ክስ አቅርቦ የነበረው ከላይ እንደተመለከተው ተጠሪ የማህበሩ ለ/መንበር ሆነው ሲሰሩ በእጃቸው የገባውን ቼክ ለራሳቸው ለገዙት መኪና መክፈያ አውለውታልና ገንዘቡን ከነወለዱ ይመልሱ በሚል ነው። ተጠሪም በመልሳቸው አመልካች ቀደም ሲል በተመሳሳይ ጉዳይ ክስ ሲመሰርት ይህንኑ ክስ አጠቃሎ ሊከስ ሲገባ ቀንሶ ባስቀረው ገንዘብ ላይ ድጋሚ ክስ እንዳይመሰርት የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 216 የከለክለዋል የሚል መቃወሚያ አቅርበዋል። በመሆኑም የአመልካች ክስ በተጠቀሰው የሥነ-ሥርዓት ድንጋጌ ውድቅ ሊደረግ ይገባል ወይ የሚለው ጭብጥ ፍ/ቤቱ መርምሯል። ለዚህ ይረዳ ዘንድ ድንጋጌውን መመልከቱ ተገቢ ነው። የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 216 በአጠቃላይ ስለ ክስ አቀራረብና አገላለፅ የሚመለከት ድንጋጌ ነው። በተለየ ከተያዘው ጉዳይ ጋር አግባብነት ያለው የድንጋጌው ንዑስ ቁጥር 2 እና 3 ነው። የንዑስ ቁጥር 2 የመጀመሪያው ዓረፍተ ነገር አንድ ከላሽ ክስ ሲያቀርብ ለክሱ ምክንያት የሆኑትን ነገሮች

በሙሉ አጠቃሎ መቅረብ እንደሚገባ የሚናገር ሲሆን ንዑስ ቁጥር 3 ደግሞ አንድ ከላሽ ሊከሰቡት ሲችል ሆነ ብሎ በመቀነስ ባስቀረው ሃብት ምክንያት እንደገና ሌላ ክስ ለማቅረብ እንደማይፈቀድለት ይገልጻል። በመሆኑም ከላሽ ክስ ሲያቀርብ ክሱን ለማቅረብ ምክንያት የሆኑት ነገሮች በሙሉ አጠቃሎ ማቅረብ የሚጠበቅበት ሲሆን ማቅረብ ሲችል ሆነ ብሎ ቀንሶ ባስቀረው ሃብት ላይ ግን ድጋሚ ክስ ሊያቀርብ እንደማይችል ከድንጋጌዎቹ መረዳት ይቻላል።

ወደተያዘው ጉዳይ ስንመለስ ተጠሪ የማሕበሩ ሊ/መንበር ሆነው በሰሩበት ጊዜ ያለአግባብ ያባከኑትን የማሕበሩን ገንዘብ ብር 100,000(መቶ ሺህ ብር) እንዲከፍሉ ክስ ቀርቦባቸዋል። በሌላ በኩል ግን አመልካች እኚሁ ተጠሪ የማሕበሩ ሊ/መንበር ሆነው ሲሰሩ በስራቸው ምክንያት በእጃቸው ከገባው የማሕበሩ ገንዘብ ውስጥ ብር 689,306.49(ስድስት መቶ ሰማንያ ዘጠኝ ብር ሦስት መቶ ስድስት ብር ከአርባ ዘጠኝ ሣንቲም) ስላገደሉ ይህንን ገንዘብ እንዲከፍሉ ሚያዝያ 24 ቀን 1997 ዓ.ም ክስ የመሰረተባቸው ስለመሆኑ ችሎቱ ተገንዝቧል። በመሆኑም በሁለቱም ክስ ጥያቄ የቀረበው ተጠሪ የማሕበሩ ሊ/መንበር ሆነው ሲሰሩ ያገደሉትን ገንዘብ እንዲከፍሉ ነው። ስለሆነም አመልካች በሁለተኛ ክስ የቀረበውን ጥያቄ በመጀመሪያው ክስ አጠቃሎ ሊያቀርበው የሚገባው ነበር። አመልካች በሰበር አይቱታው ተጠሪው ብር 100,000(መቶ ሺህ ብር) ቼክ ለመኪናቸው መግዣ የከፈሉ መሆኑ የታወቀው የኦዲት ሪፖርት ከተሰራና የመጀመሪያው ክስ ከቀረበ በኋላ በመሆኑ ሆነ ብሎ ገንዘቡን ቀንሶ ክስ መሰርቷል ሊባል አይችልም የሚል መከራከሪያ አቅርቧል። በእርግጥ የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 216(3) ድጋሚ ክስ እንዳይቀርብ የሚከለክለው ከላሽ ሊከስ ሲችል ሆነ ብሎ በመቀነስ ባስቀረው ሃብት ላይ ነው። ይህ ሰበር ችሎትም ለትክክለኛ ፍትሕ አሰጣጥ እንዲያስችለው አመልካች ቀደም ሲል ባቀረበው ክስ በተሰጠው ውሳኔ ላይ ተጠሪ ለፌ/ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት ያስከፈቱት መዝገብ ቁጥር 33585ን ተመልክቷል። በዚህ መዝገብ አመልካች የመጀመሪያውን ክስ ያቀረበው ሚያዝያ 24 ቀን 1997 ዓ.ም መሆኑን ተረድተናል። በሌላ በኩል ደግሞ ተጠሪ ብር 100,000(መቶ ሺህ ብር) እንዲከፍሉ ክስ የተመሠረተው የመጀመሪያው ክስ ከቀረበ 10 ቀን ሳይሞላው በ03/09/1997 ነው። በመሆኑም አመልካች ተጠሪ ተጨማሪ ብር 100,000(መቶ ሺህ ብር) ማግኘታቸው የተረጋገጠው የመጀመሪያው ክስ እንደቀረበና እንዳውም ተጠሪ ለመጀመሪያው ክስ መልስ ሳይሰጡ በመሆኑ አመልካች ክሱን በማሻሻል በዚህ መዝገብ ክስ ያቀረበበትን ጉዳይም አጠቃሎ ሊያቀርብ ይችል ነበር። ተጠሪ ላይ የሚፈለግ ተጨማሪ ጉድለት መኖሩን የመጀመሪያው ክስ እንደቀረበ ወዲያው ያወቀው በመሆኑ በመጀመሪያው ክስ አጠቃሎ ሊያቀርበው ሲገባ ሁለተኛ ክስ ማቅረቡ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 216(3) መሰረት የማይቻል በመሆኑ በዚህ ምክንያት ክሱ ውድቅ በመደረጉ ተፈፀመ ሊባል የሚችል መሰረታዊ የህግ ስህተት የለም። በመሆኑም ተከታዩ ውሳኔ ተሰጥቷል።

ው ሳ ኔ

1. የትግራይ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ/ቁ 22131 የካቲት 18 ቀን 2000 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ ፀንቷል።
2. ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኝ የየራሳቸውን ይቻሉ።
 መዝገቡ ተዘግቷል። ለመዝገብ ቤት የመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ራ/ታ